

LBRIS

We know
books

MARTIN EDEN

Jack London

Traducere din limba engleză și note
DUMITRU MAZILU

LITERA

București

Capitolul I

Cel din frunte deschise ușa cu cheia și păși înăuntru, urmat de un tânăr care-și scoase stingherit șapca din cap. Era îmbrăcat în haine ponosite ce miroseau a mare și se vedea cât de colo că nu-i este deloc la îndemână în holul spațios, unde se trezea acum. Nu știa cam ce ar putea face cu șapca și tocmai și-o îndesa în buzunarul hainei, când celălalt i-o luă din mână. Gestul fusese domol și firesc, iar tânărul cel neîndemânatic îl întâmpină cu recunoștință. „Înțelege cum stau lucrurile“, se gândi el. „O să aibă grijă să mă îndrume.“

Mergea la un pas în urma celuiilalt, unduindu-și umerii, și fără să vrea călca mereu cu picioarele depărtate, de parcă podeaua netedă s-ar fi înălțat și ar fi coborât, urmând mișcarea valurilor mării. Camerele vaste păreau prea neîncăpătoare pentru mersul său legănat, și-l stăpâna o teamă cumplită ca nu cumva umerii lui largi să lovească tocurele ușilor sau să răstoarne statuetele de pe consola joasă a căminului. Zvâcnea când într-o parte, când în alta, ca să se ferească de noianul acela de lucruri, înmulțind astfel primejdiile ce nu existau de fapt decât în mintea lui. Între un pian masiv și o masă de mijloc încărcată cu mormane de cărți era loc de trecere pentru șase oameni deodată, dar el nu s-a strecurat pe-acolo decât cu mare grijă. Brațele grele îi atârnavă moi de-a lungul trupului. Nu știa ce să facă nici cu brațele și nici cu mâinile, iar când

în închipuirea lui înfierbântată i s-a părut că-i gata să atingă cu cotul cărțile de pe masă, a sărit în lături ca un cal speriat, și puțin a lipsit să nu răstoarne taburetul din fața pianului. A observat felul degajat în care pășea cel din fața lui, și pentru prima oară și-a dat seama că mersul său era deosebit de al celorlalți oameni. O clipă l-a săgetat dureros rușinea pentru acel mers de om necioplit. Sudoarea a țâșnit prin piele în broboane mici care i-au acoperit fruntea, iar el s-a oprit și și-a șters cu batista fața bronzată.

– Ia stai puținel, Arthur, băiatule, a zis el încercând să-și ascundă zbuciumul sub masca unei glume. E cam prea mult pentru mandea. Las' mă puținel să-mi mai viu în fire. Ții min-te că eu n-am vrut să viu, ș-apoi zic că nici a' tăi nu prea se dă de ceasul morții ca să mă vadă.

– Bine, se auzi răspunsul liniștitor. Să nu-ți fie teamă de noi. Suntem oameni de treabă... A, uite o scrisoare pentru mine.

S-a întors spre masă, a deschis plicul și a început să citească scrisoarea, dându-i străinului răgaz să-și vină în fire. Iar străinul a priceput și i-a fost recunoscător. Era un om dăruit cu putere de înțelegere și cu dragoste pentru semeni; sub zbuciumata lui înfățișare exterioară, dragostea pentru oameni începu să lucreze. Și-a șters bine fruntea și s-a uitat în jur, cu chipul de astă dată senin, deși în priviri îi mai stăruia o licărire ca aceea din ochii animalelor sălbatice care simt primejdia capcanei. Era înconjurat de necunoscut, se temea de ce urma să se întâmple, nu știa ce ar fi trebuit să facă, își dădea seama că umblă și se poartă foarte stângaci și-i era tare teamă ca nu cumva orice însușire sau merit al lui să fie atins de aceeași meteahnă. Era un om deosebit de simțitor, cu un spirit critic cumplit de ascuțit, și privirea amuzată pe care celălalt o furișă pe deasupra scrisorii îl duru ca o lovitură de pumnal. A prins acea privire, dar n-a lăsat să se observe nimic, fiindcă printre lucrurile pe care le învățase se număra și disciplina. Dar lovitură de pumnal i-a rănit și mândria. S-a blestemat în gând pentru că venise acolo, însă totodată a hotărât că, orice s-ar întâmpla, de vreme ce venise trebuia să meargă până la capăt.

Trăsăturile feței i s-au încordat și în ochi i s-a ivit o lucire bătaioasă. A privit în jur mai degajat, cu multă luare-aminte, și fiecare detaliu al interiorului foarte atrăgător i s-a întipărit în creier. Era cu ochii în patru; nimic nu-i mai scăpa; iar pe măsură ce privirile i se cufundau în frumusețile din jur, lucirea bătaioasă din ochi se topea și în locul ei se arăta o lumină senină și caldă. Frumusețea îl impresiona, și în locul unde se afla existau destule lucruri care să-l impresioneze.

Un tablou în ulei îi atrase privirile și i le reținu. Valuri furioase se năpusteau asupra unei stânci semețe; nori amenințatori și joși acopereau cerul; și, nu departe de țarm, cu pânzele strânse, un schooner aplecat atât de tare încât i se vedea puntea întreagă sălta peste valuri proiectat pe un cer dușmănos și înroșit de soarele ce sta să apună. Tabloul era frumos și-l atrase cu o putere căreia nu-i putea rezista. Uită de mersu-i stângaci și se dădu aproape de tablou, foarte aproape. Frumusețea dispăru de pe pânză. Pe chipul lui se arătă uimirea. Se uită la ceea ce părea a fi mângălitură făcută la întâmplare, apoi se trase îndărăt. Și dintr-odată toată frumusețea se revărsă iarăși pe pânză. „Un tablou de păcăleală“, își zise el în clipa când încetă să-l mai privească, deși prin vâlmășagul nenumăratelor impresii culese găsi și prilejul de-a încerca o tresărire de indignare la gândul că atâta frumusețe e risipită pentru o păcăleală. Nu știa ce e aceea pictură. Văzuse numai cromolitografii și litografii care-s totdeauna limpezi și clare, indiferent dacă-s privite de aproape sau de departe. E adevărat, văzuse și picturi, prin vitrinele magazinelor, dar geamurile vitrinelor nu îngăduiseră ochilor lui flămânzi să vină prea aproape.

Privi către prietenul lui care citea scrisoarea și văzu cărțile de pe masă. În ochi îi țâșni deodată o dorință și o jinduire, tot așa de iute cum țâșnește dorința și jindul în ochii unui om lihnit de foame când dă cu ochii de bucate. Un pas hotărât, cu o unduire a umerilor spre dreapta și alta spre stânga, l-a adus lângă masă, și aici începu să ia cărțile în mână, cu necuprinsă duioșie. Se uită la titluri și la numele autorilor și citi unele fragmente mângâind volumele cu ochii și cu palmele, apoi deodată

recunoscu o carte pe care o citise. Celelalte erau pentru el cărți străine și autori necunoscuți. Luă la întâmplare un volum de Swinburne și, uitând unde se află, se cufundă în lectură, cu chipul inundat de lumină. De două ori a închis cartea, ținând arătătorul semn, și s-a uitat la numele autorului. Swinburne! O să-i țină minte numele. Avusese ochi omul acela și fără îndoială că văzuse culorile și strălucirea luminii. Dar cine era Swinburne? Oare murise și el în urmă cu vreo sută de ani, ca mai toți poeții? Ori mai trăia și mai scria încă? S-a uitat pe prima pagină... da, mai scrisese și alte cărți; bine, atunci primul lucru pe care îl va face mâine-dimineață va fi să se ducă la biblioteca publică și să încerce, poate mai găsește și alte cărți de Swinburne. Deschise din nou cartea și se cufundă în paginile ei. Nici n-a prins de veste că în încăperea a intrat o tânără fată. Și-a revenit de-abia când a auzit cuvintele lui Arthur:

– Ruth, dă-mi voie să ți-l prezint pe domnul Eden.

Cartea se închisese peste degetul lui arătător și, înainte ca el să apuce a se răsuci în loc, fu cutremurat de o senzație nouă, pricinuită nu atât de apariția fetei, cât de vorbele fratelui ei. Sub învelișul trupului muscular, întreaga-i făptură era o masă de sensibilitate încordată. La cea mai ușoară impresie venită de la lumea din afară, gândurile, simțămintele și emoțiile lui țâșneau și începeau să joace ca o flacără în bătaia vântului. Era cum nu se poate mai receptiv și mai sensibil, iar imaginația lui veșnic neastâmpărată stabilea fără încetare relații de asemănare sau deosebire între lucruri. Ceea ce îl cutremurase fuseseră vorbele acestea: „Domnul Eden“, vorbele acestea adresate lui, căruia toată viața nu i se spusese decât „Eden“, sau „Martin Eden“, ori pur și simplu „Martin“. Iar acum – „*Domnul!*“! Asta fără îndoială că înseamnă ceva, își zise el în gând. Minteă păru că i se transformă în aceeași clipă într-o imensă cameră obscură și văzu cum de jur împrejurul conștiinței se rânduiesc nesfârșite imagini din viața sa: fochist în măruntaiele vapoarelor, ceasurile petrecute în teugă, tabere de corturi prin preri și pe țărmul mării, pușcării și taverne infecte, spitale și străzi

murdare prin cartiere rău famate îi veneau în minte chemate de felul cum fusese strigat în fiecare loc.

Apoi se întoarse și dădu cu ochii de fată. La vederea ei, toate nălucirile îi pieriră din minte. Era o ființă palidă, vaporoașă, cu păr bogat și auriu, cu ochi mari, inteligenți și albaștri. Nu-și putea da seama cum anume este îmbrăcată, dar vedea că îmbrăcămintea nu era deloc mai puțin minunată decât ea. O seamănă unei palide flori de aur pe o gingașă tulpină. Dar nu! Era o vedenie, o zână, o zeiță; o frumusețe atât de aleasă nu putea fi pământeană. Sau poate că cele scrise prin cărți erau adevărate, și printre oamenii de sus se aflau multe frumuseți asemenea fetei din fața lui. O astfel de frumusețe ar putea foarte bine fi cântată de acel Swinburne. Poate că tocmai la o asemenea făptură îi erau gândurile când a descris-o pe fata aceea, pe Isolda, din cartea de pe masă. Toată această năvală de imagini, simțăminte și gânduri l-a copleșit deodată. În jocul realităților ce-l înconjurau nu exista nici o clipă de răgaz. Văzu cum mâna ei se întinde către a sa, și fata îl privi drept în ochi când îi strânse degetele deschis, bărbătește. Femeile pe care le cunoscuse el nu dădeau mâna în felul acela. De altminteri, cele mai multe nu dădeau mâna deloc. Un noian de asociații, imagini ale feluritelor chipuri în care cunoscuse femeile, i se revărsă deodată în cuget și simți că e gata să-și piardă mințile. Dar le alungă pe toate și se uită la fată. Niciodată nu mai văzuse o asemenea femeie. Femeile pe care le cunoscuse el! În aceeași secundă, alături de fata din fața lui se înșiruiră, la dreapta și la stânga, femeile pe care le cunoscuse. Pentru o clipă lungă cât o veșnicie rămase în mijlocul unei galerii de portrete în care fata din fața lui ocupa locul de cinste, iar în jurul ei stăteau înșiruite mulțime de femei, și toate urmau să fie cântărite și prețuite dintr-o singură privire, fata fiind măsura greutateii și a prețului. Văzu chipurile trase și bolnăvicioase ale lucrătoarelor din fabrici, înfățișarea fetelor zâmbărețe și gălăgioase de prin mahalalele orașului San Francisco. Îi apărură în fața ochilor femeile păzitorilor de vite și chipurile negricioase ale mexicanelor totdeauna cu țigara în gură. În locul lor se iviră japonezele, cu

înfățișare de păpuși care calcă afectate pe încălțările de lemn; apoi eurasiaticile, cu trupuri plăpânde apăsate de stigmatul degenerării; trupeșele femeii de prin insulele mărilor Sudului, cu piele întunecată și coronițe de flori în jurul capului. Și toate acestea au fost alungate de-o ceată grotescă, de-o cumplită viziune de coșmar – căzăturile împutite care-și târâie pașii pe trotuarele din Whitechapel¹, babornițele buhăite de beție și de boli și toată liota nesfârșită de harpii ale infernului, jėjoase și spurcate la gură, scursura porturilor, drojdia și scârboșenia celei mai înfiorătoare decăderi umane, care sub masca unei monstruoase înfățișări de femelă tabără asupra marinarilor.

– Luați loc, vă rog, domnule Eden! spuse fata. Doream foarte mult să vă cunosc încă de când ne-a povestit Arthur. A fost un gest de mare curaj din partea dumneavoastră...

El dădu din mână disprețuitor și spuse încurcat că ceea ce făcuse nu era nici un fel de ispravă și oricare altul ar fi făcut la fel. Fata băgă de seamă că mâna pe care tocmai o mișcase era acoperită de rosături proaspete, pe cale de vindecare, iar când se uită și la mâna cealaltă văzu că și aceea se găsea într-o stare identică. Totodată, dintr-o căutătură iute și cercetătoare, observă o cicatrice pe obraz, o alta care se arăta de sub părul de pe frunte și o alta ce cobora în jos și dispărea sub gulerul scrobrit. De-abia își reținu zâmbetul când zări dunga roșie lăsată de marginea aspră a gulerului scrobrit, pe gâtul bronzat. Se vedea cât de colo că tânărul nu era obișnuit cu gulerele scrobite. În același fel ochiul ei de femeie îi cercetă hainele observând croiala comună și lipsită de frumusețe, cuta făcută de sacou de-a lungul umerilor și mulțimea de cute mai mici ce acopereau mânecile, trădând mărimea bicepsilor.

În timp ce dădea disprețuitor din mână și mormăia că nu făcuse nimic deosebit, se supunea poruncii primite încercând să se așeze pe un scaun. Găsi răgazul să admire ușurința cu care ea se așeză, apoi se prăvăli către un scaun din fața ei,

¹ Cartier sărac și suprapopulat din Londra, în care se află docurile și numeroase întreprinderi industriale

coplesit de conștiința întregă a stângăciei tuturor gesturilor sale. Pentru el era o experiență cu totul nouă. În toată viața lui de până atunci nu-și dăduse niciodată seama dacă faptele îi sunt stângace ori pline de grație. Asemenea gânduri despre sine însuși nu-i trecuseră niciodată prin minte. Cu sufletul la gură se așeză pe marginea scaunului, foarte încurcat că nu știa ce să facă atunci cu mâinile. Îl stinghereau, oriunde le-ar fi ținut. Arthur tocmai ieșea din încăpere, iar Martin Eden îl urmări cu priviri încărcate de grijă. Se simțea pierdut și singur în camera aceea, alături de femeia palidă ce părea a fi doar un duh. Nu exista nici un barman căruia să-i ceară de băut, nici un puști pe care să-l trimită până după colț să aducă o cană de bere ca să pună temeiul unei înțelegeri și să poată netezi calea către prietenie.

– Ce cicatrice ai pe gât, domnule Eden? întrebă fata. Cum s-a întâmplat? Sunt sigură că a fost o aventură grozavă.

– Un mexican a dat cu cuțitul, domnișoară, răspunse el umezindu-și buzele uscate și tușind ușurel ca să-și curețe gâtulejul. O încăierare... După ce i-am smuls cuțitul din mână, a ncercat să-mi muște nasu'.

Deși vorbise cum nu se poate mai simplu, în fața ochilor îi stăruia imaginea acelei nopți zăpușitoare și înstelate de la Salina Cruz, peticul alb de plajă, luminile vapoarelor din port care încărcău zahăr, glasurile depărtate ale marinarilor beți, zarva hamalilor, ura arzătoare de pe chipul mexicanului, sclipirile ochilor lui de fiară în lumina stelelor, săgetarea oțelului ce i s-a înfipt în gât și năboirea sângelui, mulțimea și țipetele din jur, apoi cele două trupuri, al lui și al mexicanului, rostogolindu-se mereu, încleștate și scormonind nisipul, iar de undeva de departe melodia suavă a unei chitare. Aceste lucruri le vedea, iar amintirea lor îl făcu să se cutremure și să se întrebe dacă omul care pictase schoonerul din tabloul de pe perete ar fi putut să le zugrăvească. Socotea că plaja albă, stelele, luminile vapoarelor ar fi minunat de frumoase, iar în mijloc, pe nisip, ar fi trebuit să apară grupul întunecat al celor care stăteau roată în jurul luptătorilor. Hotărî că, neapărat, cuțitul ar trebui să

ocupe un loc de seamă și că ar fi arătat tare frumos, dacă pe el s-ar fi răsfrânt lucirea stelelor. Dar din toate acestea nimic nu străbătu în vorbele lui.

– A încercat să-mi muște nasu', încheie el.

– O! rosti fata cu glas stins și parcă venit de departe, iar el băgă de seamă emoția zugrăvită pe chipul ei delicat.

El însuși se simți copleșit de emoție și obrajii lui arși de soare roșiră abia perceptibil, deși îi simțea pârjoliți ca de dogoarea cuptoarelor deschise din sala cazanelor de pe vapoare. De bună seamă că asemenea lucruri înspăimântătoare, cum erau bătăile dintre cuțitari, nu puteau fi subiecte potrivite în conversația cu o doamnă. În cărți oamenii de seama ei nu discutau astfel de lucruri – poate că nici nu aflaseră de existența lor.

În conversația pe care se străduiau s-o înfiripe se ivi o scurtă pauză. Pe urmă ea îl întrebă cam într-o doară despre cicatricea de pe obraz. Încă pe când fata își rostea întrebarea, el își dădu seama că se silește să găsească subiecte pe măsura priceperii lui, și atunci se hotărî să lase deoparte toate astea și să vină la vreunul dintre subiectele pe care era dânsa obișnuită să le discute.

– Asta-i dintr-un accident, zise el ducându-și mâna la obraz. Într-o seară, când ședeam în port și marea se umflase, s-a desprins funga velei mari, iar pe urmă balansina. Balansina era de sârmă și se zvârcolea pe sus ca un șarpe. Cu toții am sărit să le prindem la loc, dar eu n-am avut distanța și-am luat-o peste muie.

– Aha, zise fata, de astă dată având în glas o notă de înțelegere, cu toate că de fapt cele mai multe vorbe ale lui îi păreau un fel de păsărească și habar n-avea cam ce-ar putea fi aceea *balansina* și ce-o fi însemnând *muie*.

– Și Swineburne ăsta, începu tânărul căutând să-și pună planul în aplicare.

– Cine?

– Swineburne, repetă el pronunțând din nou greșit. Poetul.

– A, Swinburne, corectă fata.

– Da, ăsta-i, îngăimă el cu obrajii din nou în flăcări. E mult de când a murit?

– Dar de ce, nu știi să fi murit. Fata se uită la el nedumerită. Unde l-ai cunoscut?

– N-am dat niciodată ochii cu el, răspuse Martin. Dar am citit câteva poezii d-ale lui din cartea aceea de pe masă, chiar înainte de venirea dumatăle. Cum îți plac poeziile lui?

Din clipa aceea Ruth începu să vorbească repede și fără nici o sfortare despre subiectul propus de el. Martin se simți mai în largul său și se trase ușor către fundul scaunului, înclătându-și mâinile pe brațele lui, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu fugă de sub el și să-l răstoarne pe dușumea. Izbutise: o făcuse să vorbească despre lucruri de-ale ei și, în vreme ce fata continua să-i explice, el se chinuia să-i urmărească gândurile, minunându-se de câte cunoștințe stăteau îngrămădite în capul acela fermecător și sorbindu-i frumusețea pală a chipului. O urmări îndeaproape, deși îl stânjeneau cuvintele necunoscute ce-i curgeau lin de pe buze, ca și judecățile de valoare și însuși procesul de gândire străin cugetării lui, dar toate acestea îi ațâțau mintea și i-o scoteau din amortire. Își spuse că asta era viața intelectuală și că în ea se aflau frumusețe, căldură și asemenea minunății cum el nu crezuse că se află pe lume. Uită cu totul de sine și o privi cu ochi înfometați. Iată deci lucruri pentru care merita să trăiești, să le cucerești, să te lupți – da, și chiar să-ți jertfești viața. Cărțile spuneau adevărul. Pe lume existau și astfel de femei. Iar ea era una dintre acelea. Femeia din fața lui îi înaripa imaginația și necuprinse pânze luminoase i se desfășurau înaintea ochilor, iar pe ele se arătau, abia deslușite, încântătoare scene de dragoste și pasiune, mărețe fapte de eroism închinatelor femeii – unei femei palide la chip, unei flori cu petale de aur. Și prin această fugară și tremurătoare nălucaire, ca printr-un abur ușor în care dansau zâne, privea către femeia cea adevărată și o vedea cum stă acolo în fața lui și vorbește despre literatură și despre artă. Asculta cu încordare, dar mai ales privea și nu-și dădea seama cât de fixă îi este privirea și nici că tot ce era bărbătesc în ființa lui îi strălucea atunci în

ochi. Dar ei care, femeie fiind, cunoștea foarte puțin universul bărbaților, nu-i scăpau defel privirile lui arzătoare. Bărbații nu se mai uitaseră niciodată la ea în felul acesta, și se simți stânjenită. Se încurcă în cuvinte și tăcu. Gândurile i se învâlmășiră. Bărbatul care se uita acum la ea o înspăimânta, însă în același timp își dădea seama că e un lucru straniu, dar foarte plăcut, ca cineva să te privească astfel. Educația primită o prevenea că se află în fața unei primejdii și a unei chemări amăgitoare, subtilă și încărcată de taine; dar totodată instinctul striga în gura mare în întreaga-i făptură, îndemnând-o să treacă peste stările de castă și situație socială și să-l cucerească pe acest drumeț de pe alte tărâmurii, pe acest flăcău necioplit cu mâini pline de răni și cu o dungă roșie trasă pe gât de gulerul cămășii, cu care nu era deprins, pe acest tânăr fără nici o îndoială întinat și păcătoșit de-o existență degradantă. Ea era însă curată, și curățenia ei se răzvrăți; dar era femeie și de-abia începea să afle tainele paradoxului feminin.

– Și după cum spuneam... dar oare ce spuneam?

Se opri deodată și râse cu veselie, amuzată de propria-i încurcătură.

– Cam spuneți că Swinburne acela n-a putut să fie un mare poet pentru că... și aicea v-ați oprit, domnișoară, răspunse el cu grăbire, simțind deodată cum îl chinuie foamea și un fior minunat îi alunecă pe șira spinării la auzul râsului ei.

„Ca argintul“, își spuse el în gând, „parcă-i clinchetul unor clopoței de argint“; iar în clipa și numai pentru clipa aceea se văzu pe un tărâm depărtat, întins sub cireși încărcăți de flori roșietice, fumând o țigară și ascultând cum clopotele pagodei țuguiate cheamă la rugăciune credincioșii încălțați cu sandale de paie.

– A, da, mulțumesc, zise fata. Swinburne nu izbuteste să ne câștige pe deplin, la urma urmei, pentru că de fapt e lipsit de delicatețe¹. Multe dintre poemele lui n-ar trebui citite

¹ După cum se va vedea și mai departe, Ruth preferă poezia dulceagă a lui Tennyson și nu are prea multă considerație față de creația combativă și viguroasă a altor poeți, cum este de pildă Swinburne.

niciodată. Fiecare vers al unui poet într-adevăr mare este plin de adevăruri încântătoare și se adresează către tot ce este mai înalt și mai nobil în om. Nici un vers al marilor poeți nu poate fi dat la o parte fără a sărăci universul.

– Mie mi s-a părut frumos puținul cât l-am citit din cartea asta, răspuse el șovăitor. Nici prin cap nu mi-a trecut că-i un asemenea... coțcar. Poate că asta se vede mai bine în celelalte cărți ale lui.

– Sunt multe versuri care ar putea să lipsească din cartea pe care ai citit-o, zise ea ritos, cu convingere și pe un ton ce nu admitea replică.

– Probabil că nu le-am băgat eu de seamă. Ce-am citit era cu adevărat frumos. Totul arunca în jur lumină și strălucire și parcă simțeam cum lumina aceea mi se răspândea în întreg trupul și mă lumina pe dinăuntru, așa cum luminează soarele ori un reflector puternic. Eu așa am simțit, dar probabil că nu prea mă pricep la poezie, domnișoară.

Tăcu, stânjenit. Se simțea foarte încurcat și-și dădea cu durere seama că nu-i în stare să se exprime cum trebuie. Sezise măreția și frumusețea din rândurile pe care le citise, dar cuvintele lui nu erau în stare să le arate. Nu se pricepea să dea glas simțămintelor, și în sinea lui se asemui unui marinăr care în bezna nopții dibuie pe un vas necunoscut, încurcându-se în cordaj. Atunci hotărî că are datoria să se familiarizeze cu această lume nouă. Nu i se întâmplase niciodată să nu poată face o treabă atunci când voise neapărat s-o facă, iar acum sosisse vremea să vrea să învețe cum poate spune lucrurile pe care le avea în minte, așa fel încât ea să-l înțeleagă. Ea îi acoperea acum întreg orizontul.

– Longfellow¹ de pildă... spuse fata.

– Da, l-am citit, o întrerupse el brusc, vrând cu tot dinsul să-și arate și să utilizeze cât mai deplin cele câteva cunoștințe pe care le avea despre cărți, și să-i dovedească ei

¹ Henry Wadsworth Longfellow (1807–1882), cunoscut poet american. Poeziile *Psalmul vieții* și *Excelsior* sunt dintre cele mai populare poezii ale lui, prezente în mai toate manualele americane de curs elementar.